

6. arhivsko posvetovanje pisava in komunikacija (Scrittura e comunicazioni), Pisma in religija, Prato, Italija, 6.–10. oktober, Italija

Prato je mesto v pokrajini Toskana. Znano je po tekstilni industriji, leta 1975 pa so tam odprli muzej tekstila. Zelo znan pa je tudi arhiv družine Datini, ki hrani srednjeveške listine, nastale v letih 1363–1410. Arhiv je v obnovljeni palači Datini, kjer vsako leto v začetku oktobra (od leta 1983) poteka tudi posvetovanje z naslovom Pisava in komunikacija. Posvetovanje organizira Državni arhiv Prato v sodelovanju z Arhivskim društvom Italije (ANAI Associazione Nazionale Archivistica Italiana), Inštitutom za zgodovino pošte (Istituto di studi storici postali), občino Prato, regijo ter drugimi sponzorji.

Vsakoletno posvetovanje o srednjeveških dokumentih in spisih je namenjeno arhivistom, filologom, študentom (točke za študij), literarnim zgodovinarjem, profesorjem zgodovine. Od 9. zjutraj do 13. potekajo predavanja povabljenih univerzitetnih profesorjev, popoldne med 14.30 in 19.30 potekajo delavnice paleografije, ki jih vodi profesorica ekonomije Elena Cecchi, ki specializirala gospodarsko zgodovino in paleografijo ter transkribirala več kot 5.000 trgovskih pisem arhiva Datini. Letošnja tema je bila posvečena srednjeveškemu pismom z versko vsebino. Zelo zanimiv je bil občutek, kako obiskovalci seminarja spoštujejo in hkrati cenijo pisano besedo ne le literature, temveč predvsem srednjeveške pisne dediščine.

Dr. Simona Brambila s Katoliške univerze presvetlega srca iz Milana je predstavila religiozna pisma iz fonda družine Datini. Dr. Antonio Castillo Gomez iz ustanove "Universita di Alcalá de Henares" iz Madrida je predstavil pisma nun v španskih arhivih, Maria Grazia Pastura iz Državne direkcije za cerkvene arhive v Italiji ter dostopnost in prepoznavnost teh, dr. Attilio Bartoli Langeli iz Univerze v Padovi pa korespondenco nun v 17. stletju s poudarkom na korespondenci klarise Veronike, ki obsega 20.000 pisem. Poleg te zapuščine je v Italiji še 20 podobnih. Nastale so na zahtevo duhovnih vodij in spovednikov nun. Korespondenca nun je bila pod strogim nadzorom cerkvene hierarhije ali spovednikov. Pisni dokumenti so bili velikokrat zaseženi, na podlagi teh pa so potem potekali cerkveni sodni procesi. V pismih so nune pisale o verskih vsebinah in svojih mističnih doživetjih. Veliko nun, predvsem tistih, ki so izhajale iz revnejših slojev, so opismenjevali zelo pozno, tudi pri 20. letih, opismenjevanje je potekalo dve leti in je obsegalo le golo poznavanje črk. Poleg opismenjevanja pa niso bile deležne literarne izobrazbe, zato je večina pisem polna napak. Korespondenco predstavljajo molitveni priročniki, dnevniki, korespondence, razni manjši zapisi.

Dr. Donatella Schürzel iz Univerze sv. Pia v Rimu je predstavila tri pisma P. P. Vergerija. Leta 1553 je bil postavljen za škofa v Modrušu, potem pa v Kopru. Bil je nuncij na Dunaju, sodeloval je z Mantovo, Ferraro in Modeno. Najprej je podala širši zgodovinski oris Istre v obdobju protestantizma in poudarila razlike, ki so jih ločevale od drugih evropskih pokrajin. V Istri je bilo manj mysticizma, pokrajina je zaradi lege omogočala potovanja, Benetke so bile do vere strpne, zelo malo je bilo cerkvenih procesov. Izpostavljena so bila pisma, ki so kazala na odnos P. P. Vergerija do protestantizma in Lutra, ki ga je osebno poznal. Njegova korespondenca je bila pod nadzorom in proti njemu so sprožili proces ter ga povsem izobčili.

Eno najzanimivejših predavanj je bilo predavanje dr. Nore Lafi iz "Zentrum Moderner Orient" iz Berlina. Predstavila in razložila je več trgovskih pisem v arabščini ter najstarejše tako pismo iz 5. stoletja, ki je shranjeno v Firencah. Nato je predstavila priročnik za pisanje pisem Al Kalkašandi (Al-Qalqashandi) iz leta 1355, ki je vplival na vso arabsko korespondenco. Arabska srednjeveška trgovska korespondenca je prav tako bogat vir za preučevanje arabske zgodovine ter razvoja jezika. Priročniki pisanja pisem so knjige splošne kulture. V letih 1887 in 1891 sta izšla še dva priročnika za pisanje pisem.

Vsako popoldne je potekala delavnica paleografije, namenjena branju in interpretaciji dokumentov arhiva Datini. To so arhivski fondi vplivne družine iz Prata, ki se je ukvarjala s trgovino s suknom. Trgovska podjetja so imeli v Maroku, Firencah, Genovi, Barceloni. Gospodarsko–finančni fondi so ohranjeni v celoti, predvsem dokumenti o finančnem poslovanju, ob pomoči teh pa lahko raziskujemo celotno sliko tedanje družbe. Ohranjenih je 5.000 pisem o izmenjavi blaga in plačilnih nalogov, 4.000 vrednostnih pisem in 400 zavarovalnih polic.

Prebrali in interpretirali smo tri trgovska pisma v "vulgarni" italjanščini iz leta 1392 in 1389.

Mirjana Kontestabile Rovis

21. posvetovanje "Arhivska praksa 2008", Tuzla, 9. in 10. oktober 2008

Tradicionalno smo se slovenski arhivisti tudi letos na povabilo kolegov iz Arhiva Tuzelskega kantona udeležili dvodnevne posvetovanja "Arhivska praksa 2008"; bilo je v Kristalni dvorani hotela Tuzla. Glavna pokroviteljica posvetovanja sta bili ministrstvo za izobraževanje, kulturo in šport Tuzelskega kantona